

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 259

Maribor, četrtek 13. novembra 1930

»JUTRA«

Izaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.400
Vse mesečne prejemke v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kaj se godi v Rusiji?

SOVJETSKA NATOLCEVANJA FRANCIE IN ANGLIJE.

PARIZ, 13. nov. Povodom vesti iz Moskve, da so sovjetske oblasti odkrile na široko zasnovano zaroto, koji na čelu so stali poveljniki sovjetske vojne akademije prof. Kalinikov ter več drugih odličnih sovjetskih funkcionarjev, ki so vsi izročeni sodišču, javlja »United Press«, da je ta zarota bila zelo razširjena in da so bili zarotniki v zvezi s protirevolucionarnimi elementi v inozemstvu. Baje je bil glavni štab zarotnikov v Parizu in baje sta tudi Poincaré in Briand skupno z ruskimi emigranti napravila načrt za vojaško intervencijo v sovjetski Rusiji, ki bi imela namen, da zruši sedanji režim.

Pariški listi danes objavljajo izjavo bivšega predsednika francoske republike Poincaréja, ki odločno demantira to vest in trdi, da so vse informacije o kakršni protisovjetski zaroti, ki bi ji stal on na čelu, idijotska izmišljotina. Tudi general Müller, ki je po zagonetni smrti Kutjepova vodja belogardijske organizacije, v »Matinu« demantira vest o protisovjetski zaroti. Trdi, da je organiziranih belogardijcev 60.000, da se hočejo sicer boriti proti Stalinovemu režimu, da pa nimajo ne orožja ne denarja, da bi sami vodili borbo, in da bi mogli aktivno izstopiti samo, če bi kaka evropska država stopila v vojno s sovjetsko Rusijo.

PARIZ, 13. nov. Dopisnik »United Press« doznava, da bo v obtožnici proti organizaciji takozvane industrijske stranke, proti kateri se bo v Moskvi v kratkem pričel proces, poleg francoske vlade in francoskega generalnega štaba obtožena tudi Anglija. V obtožnici se namreč trdi, da je polkovnik Lawrence, ki je dobro znan iz svetovne vojne, bil posredovalec med to protirevolucionarno organizacijo in angleškim generalnim štabom.

PARIZ, 13. novembra. Dopisnik »United Press« je razgovarjal tudi s Poincaréjem o obtožbi Moskve proti francoski vladi in francoskemu generalnemu štabu. Poincaré je označil vse to kot idijotizem. Tudi je razgovarjal z generalom Müllerjem, naslednikom generala Kutjepova, ki je izjavil, da so vse te obtožbe navadna laž. Res je v inozemstvu pripravljenih 60.000 Rusov, ki so vsak čas pripravljeni, marširati proti Stalinu, vendar pa to ne bo potrebno, ker v sami Rusiji vlada veliko nezadovoljstvo in ni dvoma, da bo v najkrajšem času v sami sovjetski Rusiji izveden državni udar.

nistri za notranje zadeve, za poljedelstvo, za pravosodje in za narodno zdravje. Vojno ministristvo bo prevzel sam predsednik Venizelos.

Priprave za koncentracijsko vlado v Rumuniji

BUKAREŠTA, 13. novembra. Poziv kralja Karola opoziciji za sodelovanje v parlamentu v političnih krogih živahno komentirajo. Splošno se smatra, da želi kralj Karol tem potom pripraviti koncentracijsko vlado za slučaj, da bi se Mironescu ne posrečilo, izvesti sanacijski program.

Iz Slovenskih gor.

Trgatev je pod streho, pa reja: korenje, repa, marsikje še krompir dela skrbi, ker suhih dni ni, da bi se izgreblo in pospravilo. Tudi listje za steljo se ne more grabljati, ker so premokra gozdna tla. Pa koruznica (koruzna stebila) še večinoma stoji po njivah. Tęso nam je pri srcu ob mraku te mokre jeseni, da si je že Vseh vernih duš dan za nami. Marsikateri tudi podeželski trpin se zavidno ozira tja na gredo sladkega miru, — na »Vseh vernih duš« vrt. Blagor mu, ki se spočije in tudi mi se bomo, a sedaj je treba potrpeti s to vremensko revolucijo in upati na lepše dni. Potrpežljivost in upanje je nekako grenko zelišče, pa navadno prinaša sladek sad. Saj nas je »Večernik« tako tolažilno poštoval, ko je na »Vernih duš« pisal, kako nas upanje spremlja, tolaži in krepi od rojstva do poti s sveta. To skrivno zelišče je res dobro vedno v »zarzetu« ob srcu nositi. Neki družinski oče je ob letošnjem jesenskem premišljevanju obupal, zapustil je ženo in 8 neprekrbljenih otrok in jo popihal nekam v Avstrijo. Izgubil je skrivno zelišče, ki se mu pravi upanje in potrpežljivost. Kdor zbeži, ni mož, temveč figovec.

Zloraba geografskih nazivov izvora za vinograde proizvodov.

Agencija Avala objavlja: Po zakonu o konvenciji o trgovini in plovitbi med kraljevino Jugoslavijo in Francijo, je vsaka zloraba geografskih nazivov izvora za vinograde proizvode prepovedana. To velja v prvi vrsti za nazive vinogradskih proizvodov n. pr. šampanjec, konjak itd. (naštete v Uradnem listu št. 242 iz leta 1930), če niso res originalni. Omenjeni zakon je stopil v veljavo 15. maja 1929 in se je naša vlada obvezala, da bo v osemnajstih mesecih od dne, ko stopi zakon v veljavo, po zakonu postopala. Ta rok poteče s 15. novembrom t. l. Opozarjajo se vsi producenti in prodajalci vinogradskih proizvodov, da se izognemo zakonskim posledicam, ki so predvidene za slučaj zlorabe originalnih nazivov francoskih vinogradskih proizvodov. Originalne nazive smejo torej uporabljati le za originalne francoske vinograde proizvode, ki pa morajo imeti listino o izvoru. Take listine morajo po carinskih predpisih spremljati vsa vina, ki se uvažajo iz Francije.

Zopet planinski orli nad Mariborom!

Davi so pripluli iz severozapadne smeri trije veliki planinski orli, ki so ubrali pot proti Mariborski koči. Pasanti so z začudenjem gledali velike ptice, ki so plule v razmeroma nizki višini in se niso mogli dovolj nadviti redkim gostom. Veščaki pravijo, da nobeno jesen ni bilo toliko planinskih orlov in sibirskih uharic, teh nesumljivih znanilcev prav hude zime, ki je na pohodu.

Italija in Turčija

Ko so se po svetovni vojni na pariški mirovni konferenci delile med velesilami interesne sfere v ozemljih nekdanjega turškega carstva, je poleg Anglije in Francije dobila tudi Italija mandat, in sicer nad Anatolijo. V tej pokrajini naj bi se bila, slinčno kakor v Siriji, Hedžasu, Palestini itd., osnovala posebna vlada vna pod italijansko nadoblastjo. Med tem pa, ko sta Anglija in Francija svoje iz mandata izvirajoče pravice preuzeli in uveljavili, je Italija ugodno priliko za vselej zamudila. Akcija Kemala paše, ki je vrigel Grke iz Smerne in ostalega zapadnega obrežja Male Azije ter ustvaril novo Turčijo, je definitivno onemogočila vsako nadaljnjo parcelacijo turškega ozemlja.

Kljub temu so si Italijani še več let potem lastili pravico nad Anatolijo in neke časa so v Rimu celo mislili na to, da bi z orožjem udri v to pokrajino. Razmerje med Rimom in Ankaro je bilo zelo napeto in zakaj do italijanske akcije ni prišlo, je zavito v diplomatsko meglo. Zlobneži so že takrat trdili, da se je Italija zbalala, da ne bi doživela sličnega položaja kakor so ga Grki, posebno še, ker je tajna pogodba med Kemalovo Turčijo in sovjetsko Rusijo, ki je bila prav takrat sklenjena, dala sklepiti na — rusko vojaško pomoč. Naj pa bo že kakorkoli, kotovo je le to, da so fašisti odkrito rešignirali na vse pravice, katere so bile priznane prejšnji demokratični Italiji na turškem ozemlju v Mali Aziji. In že kmalu po utrditvi Mussolinijevega režima so se pojavili znaki, ki so dali sklepiti, da želi Rim revizijo svojih odnošajev do Ankare.

Ta jasna fašistična želja pa dolgo ni imela uspeha in nova era zblíževanja se je pričela šele potem, ko se je Rim spoprijateljil z Madžarsko in Bolgarijo ter tudi z Rusijo. Po raznih znakih sklepač, se zdi, da je prav grof Bethlen bil tisti posredovalec, ki je pridobil Ankaro za sodelovanje z Rimom in njegovim vzhodnim blokom, poleg njega pa so pomagali tudi general Vikov in Rusija. Vendar akcija še dolgo ni napredovala tako, kakor so v Rimu želeli. Šele takrat, ko se je posrečilo dobiti v sedanjem turškem zunanjem ministristvu Tefiku Rudžiju begu vdano orodje, je Italija sklonila tudi Kemala pašo, in sicer v prvi vrsti zaradi tega, ker mu je obljubila v svoji vzhodni akciji vodilno vlogo.

Tako je naposled tudi prišlo do dogodka, katerim, smo te dni bili priča: Ankara je postala diplomatsko središče vzhodne italijanske politike. Tam so se skoraj istočasno mudili vodilni diplomati Madžarske, Bolgarije in Grčije ter obnavljanosti italijanskega poslanika sklepali pogodbe in snovali načrte. Po vsem tem je tedaj jasno, da so vse difference med Italijo in Turčijo likvidirane in da je poslednja postala novo etapno središče dalekosežne italijanske politike. Vloga, ki jo je nekoč zavzemala cesarska Nemčija v Turčiji na poti v Bagdad, je prešla sedaj na fašistično Italijo. Paralelno med Viljemom II. in Mussolinijem je

Prehod v mokri režim v USA

KAJ JE PRIPRAVILA KOMISIJA ZA PROUČEVANJE PROHIBICIJSKEGA VPRAŠANJA?

WASHINGTON, 13. nov. Od predsednika Hooverja imenovana komisija, ki proučuje vprašanje omiljenja prohibicije, je včeraj končala svoje delo in sestavila poročilo. Poročilo še ni objavljeno, vendar pa je znano že toliko, da se je komisija izjavila za to, da se dopusti točenje in produkcija piva, ki ne sme imeti več alkohola kakor 4%. Ravno tako bi se smelo

prodajati tudi vino, razredčeno tako, da ne bo vsebovalo več kakor 4% alkohola. V ostalem pa bi se uvedel takozvani angleški sistem. Kakor vse kaže, je bila komisija pod vtisom zmaže »mokrih« pri zadnjih volitvah v reprezentančno zbornico in senat. In pričakuje se, da bo popolna prohibicija v U.S.A. v kratkem izginila.

Nad 40 ljudi pod ruševinami hiš

PARIZ, 13. nov. V Lyonu se je danes ponoči zgodila huda nesreča. V starem delu mesta se je porušila stara dvonadstropna hiša. Njeno zidovje je porušilo tudi več sosednjih manjših hiš, tako da je cel blok hiš v razvalinah. Ker je bila noč, ko so bili vsi ljudje v hišah, je katastrofa zahtevala velike žrtve. Izpod razvalin se čujejo klici ranjenecov, vendar pa jim ne morejo priti na pomoč, dokler ne odstranijo ruševin. Vojaštvo je pridno na delu in razkopava razvali-

ne. Doslej so potegnili izpod njih 7 ranjenecov, 4 trupla pa so našli popolnoma zmečkana. Pogrešajo še krog 30 ljudi, med njimi 9 sester nekega ženskega reda.

Pred rekonstrukcijo grške vlade

ATENE, 13. novembra. Kakor se čuje iz dobro poučenih političnih krogov, bo v kratkem izvršena rekonstrukcija grške vlade. Odstopili bodo minister vojne in mornarice Sofulis, ki bo izvoljen za predsednika zbornice, dalje mi-

torej tudi tu popolna. Madžarsko-bolgarsko-turško »bratstvo«, znano iz za dni svetovne vojne, je v novi obliki dobilo novega — patrona.

In kakor je nekoč Viljemova Nemčija pričela takoj po politični osvojitvi graditi v Turčiji tudi svoje gospodarske in strateške postojanke, tako jih je pričela tudi Mussolinijeva Italija. Središče pa je zaenkrat, kar se gospodarstva, posebno prometa tiče, Carigrad. Število italijanskih trgovskih podjetij, bančnih podružnic itd. v zadnjem času silovito rase. obenem pa postaja Carigrad tudi glavna

paroplovna in trgovska baza Italije za Turčijo, Bolgarijo in sovjetsko Rusijo. Mimo tega pa je Turčija naročila v zadnjih tednih v Italiji tudi velike množine gospodarskih strojev, industrijskih produktov, ladij in — govori se — orožja, ki se spravila v Carigrad in dalje pod kontrolo italijanskih častnikov, ki so na carigradskih in ankarskih ulicah pogost pojav. Kaj Italija s to politiko zasleduje, ali samo blokiranje Jugoslavije in oslabitev Male antante ter Francije ali tudi kaj več, zaenkrat še ni popolnoma jasno.

Mariborski in dnevni drobiž

Uažne izjave na sestanku z ministri

Na včerajšnji konferenci z ministri v kazinski dvorani je padlo nekaj značilnih in važnih izjav tako političnega, kakor tudi gospodarskega značaja, da jih je potreba zabeležiti, že iz razloga, ker so bili na konferenci navzoči najodličnejši možje in narodni ter gospodarski borci in delavci iz vseh bivših strank, vsi, posvetnjaki in duhovščina, v najlepši slogi, vsi prežeti z eno voljo: da vsakteri doprinese po svojih najboljših močeh za procvit, napredek in blagostanje skupne velike domovine Jugoslavije.

Podžupan dr. Lipold:

Vse prebivalstvo mariborskega okrožja odobrava manifest Nj. Vel. kralja od 6. jan. 1929 in njegove poznejše akte ter hoče stvarno sodelovati po njegovih intencijah in podpirati njegovo vladno v njenih stremeljih. Pozabili smo, kar nas je ločilo, vidimo potrebo složnega dela in želimo samo, da bi se upoštevali zlasti tudi nacionalni in gospodarski interesi naše obmejne pokrajine.

Ravnatelj krogi iz Ruš:

Gospodarski krogi od agrarcev pa do trgovcev, obrtnikov in industrijalcev, so srečni, da lahko govore s kraljevskimi odposlanci iz lica v lice. Žele sodelovati pri konsolidaciji in izgradnji prilik v državi po intencijah kralja, prosijo pa, da vlada uvažuje nujne interese i agrarnega i ostalega prebivalstva obmejnih krajev.

Minister v p. Veseniak:

S trdno vero in ljubeznijo do domovine se je držala naša meja vkljub ponižanju in tlačenju prejšnjih desetletij pred vojno. Z vero in ljubeznijo stopa meja tudi sedaj v vrstah sodelavcev, Nj. Vel. kralja. Jugoslovansko nacionalno svobodo hočemo brezpogojno čuvati, Jugoslavi hočemo ostati in v tem smislu delati. Iz ljubezni do domovine iznašamo svoje gospodarske, socialne, kulturne in druge težave naše meje.

Lovro Petovar:

Kmečko prebivalstvo želi stvarno in udano sodelovati na velikem delu ozdravljenja. Želi pa pomoči vlade v reševanju ene največjih kriz: vinarske krize.

Minister v p. dr. Kukovec:

Pozdravlja intencijo kralja in vlade, ki predstavljajo državnost kot najvišji postulat nad vse drugo. Sedanje stanje se je porodilo iz globoke notranje potrebe. Mnogo se je storilo, zlasti tudi na gospodarskem polju. Proglasitev Jugoslavije je velik korak naprej. Jugoslavija pa je tudi simbol enakopravnosti. Imenom generala Maistra prosti vlado, naj najde sredstva in pota, da se prepreči prehajanje slovenskih posestev ob meji v roke inozemcem, ki izrabljajo gospodarske težave našega človeka ob meji in nakupujejo našo zemljo.

Bivši poslanec Žebot:

V svojem in v interesu somišljenikov bivše stranke pristaja brezpogojno na kurz nove državne politike od 6. jan. 1929 in hoče sodelovati. Zadnji čas je bil, da je vladar z energično gesto od 6. jan. 1929, ki je tudi pri nas prijetno odjeknila, napravil konec neplodnim strankarskim borbam in se je pričelo složno delo v občinah, srezih in vseh javnih korporacijah.

Minister inž. Sernec:

Za vsikdar so minuli časi, ko se je v Mariboru razlegal klic: »Lieber rauchgeschwätzte Trümmer, als ein windisch Maribor!« Prišli smo, da čujemo želje naroda, ne da iščemo kroglice, ne kot posredovalci med kraljem in narodom, ampak kot kraljevi sodelavci, ki želimo sodelovanje naroda. Delati hočemo po kraljevem geslu, ki blesti na novih polkovnih zastavah: z vero v Boga za kralja in domovino. Narodna duhovščina ima velike zasluge za narodno svobodo. Vera naj bo vir spajanja, ne

vir ločitve. Jugoslovanska misel se je v Sloveniji organsko razvila iz ljubezni do rodne grude, ki se je prelila v ljubezen do slovenstva in ta v ljubezen do Jugoslovanstva. Slovenstvo kot kulturna enota bo ostalo in se ga nihče ne dotika. Izjave pripadnikov bivših strank ga vesele, ker dihaajo globokega patriotizma in se zlivajo v eno veličastno noto: v brezmejno udanost kralju in domovini. Današnji zbor je dokazal, da je narod tudi ob meji razumel plemenite težnje vladarja in da hoče sodelovati na njih realizaciji.

Minister dr. Šverljuga:

Za težko gospodarsko krizo, ki je svetovni pojav, za enkrat ni radikalnega leka. Glavno je štednja posameznika, občine, sreza, banovine in države. Razbremenitev občin zasleduje tudi vlada in bo v tem pogledu delo nadaljevala. Iskreno iznešene želje in potrebe bo vlada ravno tako iskreno obravnavala. On in njegovi tovariši bodo odnesli iz Maribora najlepše spomine.

Na popoldanskem banketu je spregovoril med drugimi

minister dr. Srškič:

Z zadovoljstvom smo šli med Slovence, do katerih gojimo že od nekdaj tople simpatije radi njihove žilavosti, kulturne višine, smisla za organizacijo, delavnosti in ljubezni do domovine, ki so jo pokazali zlasti l. 1908. in ob majski deklaraciji. Vaše konkretno in strogo stvarno iznešene nacionalne in gospodarske težnje zaslužijo največjo pozornost. Danes po izločitvi strankarskih bojov so vse sile naroda usmerjene v eno smer, avtoriteta oblasti je narasla, storilo se je veliko delo na zakonodajnem in gospodarskem polju. Ureditvi razmerja med državo in verstvi na podlagi popolne enakopravnosti posveča vlada vse pažnjo. Pojem Jugoslavije danes ni več etiketa za nacionalne aristokrate in ne samo parola ene ali druge stranke, tudi ne predmet trgovine političnih špekulantov, ampak splošna nacionalna zastava, ki zbira krog sebe vse dobromisleče. Ta pojem pa vsebuje tudi polno ravnopravnost in ne izključuje plemenitih čustev in tradicij. Jugoslovantvo je sinteza Slovenstva, Hrvatstva in Srstva.

Ali je današnji režim začasen ali trajen? Eno je gotovo: dokler ne bodo popolnoma izbrisani sledovi stanja pred 6. januarjem 1929, ki se ne sme več povrniti, tako dolgo bo tudi trajal današnji režim. Ni vedno prava demokracija v parlamentarizmu. Ako režim, četudi navidez absolutističen, išče oporo in moč v narodu, kakor naš, ni to tlačenje prave svobode. Potlačili na smo svobodo rušenja države. Kralju in nam današnja oblika vladavine ni cilj, ampak sredstvo, da pride mo do ozdravljenja prilik. Ko bo sigurno, da so sledovi prošlosti izbrisani, da je zavlada objektivnost v preloženju prilik, da bodo podani stvarni pogoji za istinsko demokracijo, bomo prešli v nove razmere, prei pa pod nobenim pogolem. Ne potrebujemo strank, potrebujemo sodelavcev za napredek in procvit države in naroda.

† Peter Majdič

V Celju, na svojem domu v Sp. Hudi-nji, je sinoči ob 21. po daljšem bolehanju — zadnje tri mesece je bil priklenjen na posteljo — umrl širom Slovenije in tudi daleč izven nje znani in ugledni industrijalec g. Peter Majdič v starosti 68 let. Pokojnik, tast naših mariborskih sodelavcev gg. primarija dr. Robiča in bančnega uradnika Ljudevita Juvančiča, iz znane rodbine Majdičev v Kranju, je bil ne le eden najboljših in najuglednejših gospodarskih činiteljev Slovenije, ki je svoja podjetja — svoječasni parni mlin, ki ga je pred leti, ko je v mlinški industriji v Sloveniji nastopila težka kriza, opustil, ter svojo veliko železninsko trgovino v Celju — neprestano izpopolnjeval, ki je pa tudi sicer radi svoje globoke gospodarske izobrazbe in praktično-

sti užival tudi na višjih mestih velik ugled. Bil je pa tudi vsikdar neomajen steber slovenskega političnega življenja, ki je v vseh težkih borbah Slovencev v Celju in okolici s takratnim nemškim terorjem stal vedno v prvih narodnih vrstah in se ni nikdar niti za ped umaknil, tudi v dneh, ko so takrat gospodarsko vsemogočni Nemci organizirali bojkot proti njemu in v to svrhu ustanovili znani »Stadtmühle«. Pri vseh volitvah za okrajni zastop in v druge korporacije je bil vedno na mestu in je tudi vsikdar sam posegel aktivno v volilno borbo. Veliko skrb pa je tudi posvečal razvoju tuiskega prometa in je s teh vidikov forsiral avtomobilizem v Sloveniji. Bil je prvi predsednik avtomobilskega kluba v Mariboru. Vrlemu možu, kolega ime ostane neizbrisno v anahli naše slovenske nacionalne zgodovine in ki je bil tudi vsikdar odločen in zavezen Jugoslovčan, bodi ohranjen tudi med nami najljepši spomin, njegovim svojcem pa naše iskreno sožalje!

Počaščenje odličnega sedemdesetletnika.

Danes ob 11. dop. se je vršilo v Sv. Lenartu v Slov. gor. v prostorih Okrajne hranilnice pomembno slavlje: izročena je bila častna diploma bivšemu poslancu in ministru g. Ivanu Roškarju, posestniku iz Sv. Jurija v Sl. goricah, povodom sedemdesetletnice njegovega življenja. Zbrali so se ob tej priliki vsi odlični možje celega lenarškega okraja, brez ozira na nekdanjo politično pripadnost, da čestitajo vrlemu sivolasemu narodnemu borcu in gospodarskemu delavcu, ki je že svoj čas v avstrijskem parlamentu in štajerskem deželnem zboru branil in zastopal naše nacionalne in gospodarske interese Slovenskih gor. Tudi mi mu želimo še mnogo let v zdravju in sreči!

Spomenik kralja Petra v Parizu.

Pod predsedstvom bivšega ministra Louisa Marina je bil pred kratkim ustanovljen odbor za postavitev spomenika blagopokojnemu našem kralju Petru I. Osvoboditelju v Parizu. Prispevki za ta spomenik se bodo zbirali po vsej Franciji. To je nedvomno pač prvi primer, da se kramerava v Franciji postavi vladarju tuje države spomenik hvalečnosti.

Naše gorice.

Pravkar je izšla novembrska številka »Naših goric«, glasila vinarskega društva za Dravsko banovino in mesečnika za pospeševanje kmetijstva. Priobčuje med drugim: Štambergerjev članek »Ameriške podlage riparia portalis in rupestris monticola«, nadaljevanje Blaževičevega članka »Ravnane z moštom v vrenju in z mladim vinom do prvega pr. vinarska in sadijska opravila v novembru, članek Fr. Vojska »Jesenska ali zimska kopa«, Josip Mursa »Kier nič ni« ter raznovrsten drobiž.

Tukajšnji zastopnik avtorja knjige »Pomen in razvoj alpinizma« je pooblaščen izjaviti, da stane knjiga vezana 120, broširana 100 Din in ne, kakor so listi pomotoma navedli druge cene.

Podporno društvo finančnih in drugih uslužbencev drž. uprave Dravske banovine v Ljubljani.

Opozarjamo vse uradništvo, da poteče 19. tm. enomesečni rok, v katerem je mogoče doseči vsem novo pristopivšim članom v smislu pravil določene predprave in olajšave. Po tem roku se ne prizna nobenih olajšav, vsled česar ponovno opozarjamo vse drž. uslužbence, ki mislijo pristopiti, da se prijavijo do 19. tm. Odbor.

Večer smeja in neprisliljene zabave v ptujskem gledališču bo vsekakor v ponedeljek, 17. t. m. ko bo mariborsko gledališče gostovalo z Nušičevo sijajno vseioigro »Gospa ministrovka«, ki jo igrajo po vsej Jugoslaviji kar neprenehoma pred razprodanimi hišami. V Mariboru je izzvala pri vseh dosedanjih vpriporitvah salve smeja. Sodeluje ves ansambl, režira g. J. Kovič. Naslovno vlogo kreira ga. Dragutinovičeva.

Himen.

Poslovodja urarske tvrdke Fehrenbach v Gosposki ulici 26 — Josip Vidovič, se je poročil z Ano Egger iz Bolcana v Tirolu. Poroka se je vršila na domu neveste v Bolcanu. — Mlademu paru želimo obilo sreče!

Kolec ukradli

so včeraj krog 17. delavcu Ivanu Ferku iz Košakov izpred urarske trgovine Schmiedingeria na Aleksandrovi cesti.

KINO

Grajski:

Samo še sredo in četrtek
TANGO LJUBEZNI

V petek začne svetovni vefilm
KAPETAN DREYFUS

Union:

Samo par dni

NAJINA JE NOČ.

CHARLOTTE ANDER, HANS ALBERS, LUCIE ENGLISH, WALTER JANSEN.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagalni. XXVI

APOLO KINO

Soboto 15., nedeljo 16. nov.

KEU MAYNARD — TOM MIX.
KARAVANA V PUŠČAVI.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 13. novembra ob 20. uri »Lutka« ab. B.

Petek, 14. novembra. Zaprto.

Sobota, 15. novembra ob 20. uri »Škrjančkov gaj«. Kuponi. Gostovanje gđ. Milke Michl, zagrebške subrete.

Gospodična Milka Michlova kot Marica v »Škrjančkovem gaju«. Zanimivo operetno gostovanje se bo vršilo v soboto, 15. t. m. v Leharjevi opereti »Škrjančkov gaj«, ko bo gostovala bivša diva in subreta varaždinskega, osješkega in zagrebškega, gđ. Milka Michlova. Nastopila bo kot Marica, katero partijo je pela povsod uspešno. Ostala zasedba kot pri premijeri.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo, 16. t. m. se bosta vršili v mariborskem gledališču dve operetni predstavi: ob 15. uri se bo vpriporila moderna opereta »Aleksandra«, ki je zaradi svoje zelo vesele vsebine in tempermetne muzike vselej zelo ugajala. Kuponi. — Zvečer se bo pela Audranova opereta »Lutka«, ki je pri premijeri naletela na velike simpatije in pri kateri pride zlasti smeja željno občinstvo na svoj račun.

TRENCHOATI,

površniki, hubertusplašči, usnjeni lopki, kože, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi razno manufakturno blago na obroke. ORNIK, Maribor, Koška cesta 9. XLIII

Zvočni veletonfilm! 15. nov. Kino UNION

Hadži Murat

Poje najboljši ruski zbor »Donskih kozakov«.

JAD »Triglav« v Ljubljani.

Dne 30. oktobra se je vršil 22. redni občni zbor JAD »Triglav« v Ljubljani na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Kline Eriik, stud. iur.; podpredsednik: Piškur Lojze, cand. iur.; tajnik I: Zajšek Mate, stud. iur.; tajnik II: Zinauer Milan, cand. iur.; blagajnik: Fr. ban Marko, stud. iur.; arhivar: Korošec Pavel, stud. teh.; knjižničar: Jakhel Adolf, stud. phil.; gospodar: Sotlar Bojan, stud. iur.; odbornika: Rač Dušan, stud. teh. in Ilc Jože, cand. iur.; revizorja: Lah Jože, cand. ing. in Košar Josip, cand. phil.

Velik šopek svežih vijolic, zelo prijetno dišečih, nam je poslal neznan prijatelj našega lista danes iz Sv. Lovrenca na Pohorju. Za prijazno pozornost iskrena hvala! —

Vrtno ograjo oropali

so v noči od torka na sredo neznani storilci šolskim sestrām v Melju ob Dravi. Odrkali so 13 desk, po 2,50 m dolgih, in jih odnesli. Sumijo, da so si jih privoščili za kurjavo. —

Marionetno gledališče.

V nedeljo, dne 16. t. m. ob 15. (3.) se ponovi v Narodnem domu igra »Fausta«. I.e. če bo solnčen dan ne bo predstava, ker je bolj zdrav, če se mladina sprebo di v svežem zraku.

Dreyfus po krivem obsojen

OBTOŽBA RADI ZLOČINA VELEIZDAJE. — OBSODBA IN DEGRADACIJA.

Alfred Dreyfus je bil rojen 10. X. 1859 v Mülhausen v Gornji Alzaciji ter je bil žid. Njegovi stariši so mu zapustili bogato dedščino — 235.000 zlatih frankov. Po prvem miru v Versailles leta 1871 je njegov oče optiral za Francijo. Mladi Alfred Dreyfus je prišel s 15. letom v Pariz, kjer je dovršil l. 1878 višjo vojaško (politehnično) šolo kot artillerijski poročnik. Služil je najprej pri polku, l. 1890 je dovršil vojno šolo in bil kot kapetan sprejet v francoski generalni štab. L. 1890. se je kapetan Dreyfus poročil. Njegova soproga Lucija je imela 400.000 zlatih frankov dote. Dreyfus je živel samo za svoj poklic in svojo rodbino. Materijalno je bil neodvisen.

Dreyfusa so osumili špijonaže zgolj na podlagi njegove pisave, ki je bila na podlagi pisavi v pismu, ukradenem na nemškem poslaštvu. Zvedenec v pisavi Gubert je oddal mnenje, da inkriminirano pismo prav lahko izvira tudi od druge osebe, zvedenec Bertillon pa je prišel do zaključka, da je pismo pisal Dreyfus. Dasi ravno ni bilo nikakih striktnih dokazov proti Dreyfusu in je tudi minister za zunanje politične zadeve Hanotau svaril pred prenatragi kove kljub temu je bil Dreyfus aretiran, in osumljen zločina veleizdaje. Ob aretaciji je zatrdel, da ni kriv. Ko so mu pustili nabit vojaški revolver, da se sodi sam in izvrši samomor, je to odklonil, rekoč, da hoče živeti in dokazati svojo nekrivdo. Preiskava je trajala več tednov, ne da bi se Dreyfusu predložilo, česar je pravzaprav osumljen. Zasiščani so bili še trije zvedenci v pisavi; dva sta potrdila, da je inkriminirano pismo od Dreyfusove roke, tretji zvedenec je to odločno zanimal. Preiskujoči major du Paty je dne 29. X. 1894 poročal o poteku preiskave in je izjavil, da ni prave podlage za obtožbo, vendar česar pripočita ustavitev kazenskega postopanja. Zadeva je bila še tajna in časopisje o tem še ni poročalo ničesar. Dne 1. novembra 1894 pa je objavil list »Libre parole« obširen članek z naslovom: »Veleizdaja, židovski častnik A. Dreyfus aretiran!« V tem članku se navaja, da je Dreyfus vse priznal, da je prodajal in izdajal vojaške tajnosti Nemčiji. Sledili so drugi listi in vsa javnost je zahtevala strogo obsodbo. Dreyfus je bil na to obtožen zločina veleizdaje.

Dne 19. decembra 1894 se je sestalo vojaško sodišče v Parizu, da sodi Dreyfusa. Branilec je bil Demange, eden najboljših francoskih zagovornikov svoje dobe. Dreyfus se je zagovarjal mirno in stvarno, da ni kriv. Njegov osebnostni utis ni bil najboljši. Zanimal je vse točke obtožbe čisto suhoparno. Clemenceau se je nekoč izrazil, da je bil Dreyfus sam kriv svoje obsodbe, češ, da je premirno nastopal pred sodiščem. »Diskutiral je; ako bi bil jaz na njegovem mestu, bi bil besnel.« Kljub vsemu temu pa preiskava ni podala striktnih dokazov za obtoženčvo krivdo. Zagovornik Demange je z gotovostjo pričakoval oprostilne sodbe. Tedaj pa se je zgodilo nekaj, s čemer nista računala obtoženec in zagovornik. Ko se je sedmeročlanski senat podal v posvetovalnico, je prinesel major du Paty po nalogu vojnega ministra neki zavoje spisov, naslovljen na predsednika vojnega sodišča ter ga izročil g. predsedniku. Na kuverti je bilo še zabeleženo, da se sme zavoj odpreti šele v posvetovalnici. To se je tudi zgodilo. Člani vojnega sodišča so prečitali zaupne spise, v katerih bi naj bila dokazana Dreyfusova krivda. Med zaupnimi spisi je bilo tudi pismo z dne 16. IV. 1894, ki ga je pisal nemški vojaški atašé v Parizu italijanskemu vojaškemu atašeu. Temu pismu so bili priloženi načrti utrdb v Nizzli, ki jih je izročil »ce Canaille de D...« Ime Dreyfusovo ni bilo izpisano, tudi beseda »ce canaille« je bila očitno napačna, spisanja očitno od francoske roke, kajti »Canaille« je v francoščini ženskega in ne moškega spola.

Pozneje se je izkazalo, da je začetna črka D... merila na nekega civilnega agenta Dubois, ki je bil v tajni zvezi z nemškim vojaškim atašejem. Vojno sodišče pa je bilo prepričano, da se dotični zaupni spis nanaša na Dreyfusa.

Učinek tega zaupnega spisa je bil očividni, kajti vojno sodišče je po daljšem posvetovalju soglasno izreklo, da je Dreyfus kriv, da je l. 1894 v Parizu neki tuji državi ali njenim agentom izročil večje število tajnih ali zaupnih dokumentov, ki se tičejo narodne obrambe, da je tako sporazumno s to državo ali njenimi agenti dobavljal sredstva za pričetek sovražnosti in vojne proti Franciji. Dreyfus je bil soglasno obsojen na izgubo čina in dosmrtno ječo na samotnem otoku. Revizija proti sodbi je bila zavrnjena že 31. XII. 1894. Slovesna degradacija je bila izvršena 6. I. 1895 v pričo zbranega vojaštva v vojaški šoli v Parizu. Zaman je klical Dreyfus: »Povejte Franciji, da sem nedolžen!« Edino žena in zagovornik Demange sta ga tolažila. Ženi je rekel na predvečer degradacije: »Za tebe in otroke hočem jutri nastopiti pot trpljenja.« Demange pa ga je objel in izjavil: »Vaša obsodba je največja sramota tega stoletja.«

Dne 22. februarja 1895 se je odpeljala ladja »St. Nazare« z Dreyfusom v smeri proti južni Ameriki, kamor je dospela 13. aprila 1895. Dreyfusa so prepeljali na majhen skalnat otok ob severovzhodni obali Južne Amerike po imenu »Hudičev otok«, kamor so nekaj pošiljali gojavce. — Podnebje tega otoka je tropično. Nad 4 in pol leta je ostal Dreyfus na tem otoku, ponoči vklečen v verige, vedno zastražen. Le neverjetno žilava narava je rešila Dreyfusa gotove smrti na Hudičevem otoku, ki se imenuje po francoskem »Ile du salut« ali »otok zveličanja ali rešitve«.

Javne mestne knjižnice v Leipzigu

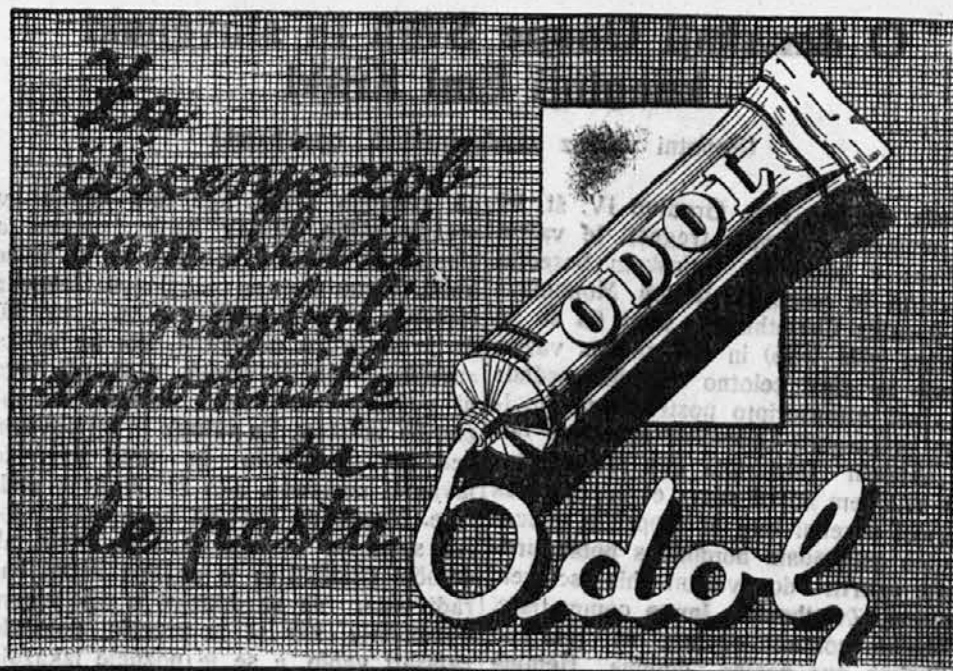
Leipzig, največje knjižno mesto Nemčije in morda celo Evrope, ima štiri javne mestne knjižnice in čitalnice, ki štejejo skupno 100.000 del. Rednih obiskovalcev in čitalcev štejejo te 25.000 ter izposodijo letno izmenjaje 400.000 del, torej gre vsaka knjiga skozi štiri roke. Pred kratkim je dobila 2. javna knjižnica novo moderno palačo. Stroški gradnje so znašali četrtilijonov mark, notranja oprema sama 35.000. Vsi prostori so visoki, svetli in zračni; v pritličju so stanovanja in velika dvorana ob vhodu, v prvem nadstropju je knjižnica in čitalnica, izdaja knjig, prijavnica in zaloga knjig, v drugem so upravni prostori, predavalnice in strešne terase za bivanje v letnem času. Čitalcev, ki stalno zahajajo v te prostore, je 8000. Čitalnica ima naročenih nad 50 svetovnih listov, šteje 1500 raznih leksikonov in pomožnih knjig ter 90.000 del. — Tako je Leipzig, »mesto knjige«, slavno ne samo po svojih velesejnih s stalno »Bugra«-razstavo (Buchgewerbe und Graphik), ampak tudi po svojih javnih knjižnicah in čitalnicah!

Najmočnejša žival

Niti slon, niti tiger ali lev ni najmočnejša žival na naši zemlji. Ta slava gre vsekakor — pajku. Francoski prirodoslovec Lansiaux je imel v Parizu predavanje o svojih opazovanjih pri pajkih. V neki hiši, kjer je bilo ogromno muh, si je napravil pajek svoje gnezdo. Mreža je bila pritrjena le na eni strani, drugi konec pa je visel navzdol. Da odpomore temu zlu, je privlekel pajek s stropa majhen košček lesa, ga pritržil na spodnjem robu mreže in položil nanj majhen kamenček, ki je s svojo težo stalno pajkčevino napenjal. Kamen je bil 150 krat težji kakor pajek sam, ki je tehtal le 5 miligramov. Pajek je potreboval eno uro, predno je spravil dotični kamenček na določeno mesto. Izvršil je s tem delo, katero je mogoče primerjati z delom človeka, ki nosi na svojih ramenih težo — 10.000 kg, kar je seveda popolnoma nemogoče.

Določitev poklica.

»Kaj pa bo vaš sin Janez?«
»Veste, moj sin je velik prijatelj živali in zato mislim, da bi bilo najbolje, ako se izuči za mesarja.«

Sport

Medmestna tekma Gradec-Maribor.

Steiermärkischer Fußballverband je nominiral za medmestno tekmo Maribor: Gradec, ki se bo vršila v Mariboru v nedeljo dne 16. nov., naslednje igralce: Saurugg (Grazer Sportklub), Stanek (Grazer SK), Krisper (Sturm), Kovar (GAK), Fürst (Hakoah) Dollar (Kastner & Öhler), Stany (GAK), Sinkovič (K. & Ö.), Dörner (Grazer SK), Klima (Sturm), Mateika (Grazer SK), Kraus in Schwarz (Hakoah).

Z ozirom na zadnje srečanje reprezentanc, ki je končalo 2:2, je postavil St. F. V. močnejšo moštvo in bo skušala reprezentanca Gradca na vsak način doseči zmago.

Sparta:Rapid 3:2 (2:1).

Na Dunaju se je včeraj vršila finalna tekma med praško Sparto in dunajskim Rapidom v tekmovalju za srednjeevropski pokal, ker je v prvi finalni tekmi zmagal 2:0. Skupni rezultat obeh finalnih tekem je 4:3 za Rapid. Tekmi je prisostvovalo 40.000 gledalcev!

ISSK Maribor, nogometni odsek.

Današnji sestanek vseh članov nogometne sekcije odpade. Načelnik.

Glavna skupščina Jug. nog. saveza se bo vršila dne 14. decembra v Beogradu.

Dva plavalna podsaveza v Ljubljani.

Na gl. skupščini LPD dne 31. oktobra je bil izvoljen novi odbor s prof. Andro Kuljšem na čelu. Ta skupščina je med drugim sklenila, da se bo vršilo podsavezno prvenstvo l. 1931 v Mariboru. Stara uprava LPP pa je sklicala za 9. t. m. novo skupščino, češ, da je bila prva pri policiji odpovedana.

Sedaj imamo torej kar dva podsaveza in je treba počakati, kaj bodo rekli k temu savez in oblasti.

Sokolstvo

Sokol Maribor - matica

vabi vse v letošnjem letu vstopivše članice in članice kakor tudi ostalo članstvo, da se polnoštevilno udeležijo drugega obveznega predavanja, ki se bo vršilo v soboto 15. t. m. točno ob 20. v mali dvorani Narodnega doma. Predava br. Julče Novak o sokolski ideji.

Članski sestanki Sokola I.

se vrše:
1. V soboto dne 15. novembra ob 20. uri v telovadnici podoficirske šole (v katednici), kjer bo predaval starosta brat dr. Pivko o zgodovini Sokolstva.

2. Drugo predavanje ima starešina, brat dr. Kovačič o sokolski misli v soboto dne 22. novembra ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma skupno za članice obeh društev.

3. Tretje predavanje ima starosta brat dr. Pivko o ujedinenju v nedeljo, dne 30. novembra ob 20. uri v telovadnici podoficirske šole.

Na ta predavanja so dolžni priti vsi člani, zlasti oni, ki še niso storili zaoblube (zakletve), ker bi se jih inače ne

smelo pripustiti k zaoblubi, ter bi se morali črtati iz imenika. Prijatelji sokolske misli dobro došli! Zdravo!

Sokol Studenci.

Sokol v Studencih goji poleg telesne vzgoje svojih članov tudi duševno vzgojo. Ima svojo knjižnico in svoj dramatični odsek. Dramatični odsek, pada vsako leto Studenčanom po dve ljudski igri. Marsikateri Studenčan se je v Sokolskem domu do srca nasmejal, pa tudi solzne so bile marsikateri oči, kajti vrli diletantje so predvedli komedije, drame, burke pa tudi operete že. Tako so splošno znane igre »Deseti brat«, »Domen«, »Gostilna pri belem konjičku« od operet »On in njegova sestra« in »Potepuhi« ter še mnogo burk in šaloiger. Letošnjo gledališko sezono odprvi Sokol v Studencih z zanimivo ljudsko igro »Revček Andrejček«. Vsak večer se vršijo v pozno noč vaje, kajti vrli Sokolčki in Sokolice so si stavili nalogo, da mora »Revček Andrejček« dobro uspeti. Vloge so dobro razdeljene in vsak igralec se trudi, da ustvari popoln tip svoje vloge. Premijera se bo vršila v soboto dne 15. tm. ob 8. zvečer, zato vabi Sokol vse brate in sestre sosednjih društev in ostalo občinstvo, naj si to lepo igro ogledajo. — Zdravo!

Medeni tedni kralja Borisa

Ob obali Črnega morja, v bližini bolgarskega pristanišča Varne, leži mali grad Evksinograd. Lastnik gradu, kralj Boris, biva sedaj v njem in preživlja tamkaj svoje medene tedne s svojo mlado soprogo.

Stari grad Evksinograd ni razkošno opremljen. Poslopje ima le nekaj sob, ki so okrašene s slikami bolgarskih slikarjev. Vsa oprema je zelo preprosta. Le s težavo so se mogli v gradu nastaniti dvorni uradniki in spremljevalci kralja v enonadstropni sosedni hiši.

Najlepši del gradu je krasen drevored, ki se nahaja okrog gradu. Lega gradu je zelo romantična. Dviga se visoko nad morjem na strmih, skalnatih pobočjih in ima diven razgled na vse strani. Levo od gradu štrli strma pečina iz morja, kjer se je pred leti razbil neki parnik, česar razvaline leže še sedaj v globočini morja. Ozemlje ob obali in sploh vsa pobočja so pokrita z najrazličnejšimi cveticami. Njih ustvaritelj je neki znameniti francoski arhitekt za vrtove, ki je uredil tudi vrtove in naprave v Monacu.

Kilometre daleč se razteza tamkaj, kjer je bila pred 40 leti še peščena pokrajina, lep drevored, ki učinkuje kakor pravljica iz Tisoč in ene noči. Palme, tropična drevesa in rastline, uspevajo tamkaj v vsej krasoti. Zbral pa je vse to divno botanično bogastvo na svojih potovanjih po tropičnih deželah Borisov oče bivši bolgarski kralj Ferdinand.

V dobi ločitev zakonov.

— Res mi je žal, draga prijateljica, da se nisem mogel udeležiti vaše poroke.
= Nič zato, gospod doktor, saj bomo kmalu spet nova!

V lekarni.

Novi farmacevt: »A kaj je prosim, v tej posodici?«
Lekarnar: »To se da v slučaju če ne more nihče recenta razvolati.«

O današnji Gospe Sveti in slovenski kneginji Emi Krški

(Popotni vtisi z zgodovinskimi opombami.)

Škoda, da ima Kos, Gradivo IV. št. 99 le nepopoln posnetek (regest) te važne listine; v popolnem latinskem besedilu jo citira že omenjeni Jaksch, Monumenta ducatus Carinthiae I. stran 93 št. 58 (knjiga izšla 1896) in ono za nas važno mesto se glasi celotno in dobesedno: »... hoc manuscripto nostro confirmavimus proprietati Gurcensis ecclesiae bona quedam subscripta que predecessores sliquidem nostri reges et imperatores augusti perenni iure in proprium concedentes quibusdam hominibus nobili progenie exortis donaverunt his scilicet: Waltuno, Zwetbocho, Imma commetisse, Wilhelmu committi et non et filio suo Wilhelmu que postea domina Hemma hereditibus his deficientibus hereditario iure possidens in primo sue fundationis exordio Gurcensi ecclesiae contradidit etc. S tem so latinsko dokazani predniki, od katerih ima naša kneginja Ema hereditario iure t. j. po direktnem krvnem pokolenju svojo posest (v neki drugi listini l. 1072 se imenujejo ti predniki naravnost »elisque retro parentes«). — Jaksch Mon. Car. I. str. 71) sledeči: Waltuno = Volkun, imeovan leta 895, (njegovi potomci istega imena oz. stranske rozge, kakor Heimoni in Askvini žive na Solnograškem, Zg. Avstriji in Stajerskem do 12. stoletja in še dalje, kakor imajo tudi grofje Vovbrški Volkuna, (gl. Tanglovo študijo o Vovbržanih). Osrčje Volkunovih posestev je bilo torej menda na Solnograškem, kjer so tudi njih sorodniki, grofje Plajenski in Otokarji Surski t. j. posestniki v dolini Surs pri Solnogradu, pozneje imenovani Travenški (Traungauer) ali Stajerski, — prednik Viljema, Eminega soproga; Zwetboch (beri ch = k) Svetopolk, imenovan l. 898 in 903 prednik Eme I. in Eme II. ter Imma, t. j. grofica vdova Ema I, imenovana l. 975, kot graditeljica cerkve na Ledini pri Krki. Ostane torej za pokolenje naše kneginje Eme II. velika vrzel med l. 903—975, ki jo mora izpolniti še študij listin in v to vrzel spadajo 1—2 generacije. Celo vprašanje pa se zamo-ta še s tem, da v 2 listinah, datiranih z dnem 15. in 18. aprila 1016 cesar Henrik II. imenuje kneginjo Ema II. »nostrae videlicet neptis« in »Hemma, nepti autem nostre«, torej nečakinjo, sestrično

ali svakinjo svojo, ker ima neptis v srednjeveških listinah širok pomen, a klasičnega pomena vnukinje tu ne more imeti. Vemo sicer po omenjenem Jakschu (opomba k tej listini Mon. Car. I. str. 50) da je ta listina nepristna, ker je baš ta »neptis« poznejši vrinek, a zaradi tega ni nepristna meritorna vsebina teh poznejših vrinkov. Ta vrinek bi bil povsem neumljiv, nesmiseln in pred kontrolo javnosti nemogoč, ako bi bil brez podlage. Meritorna vsebina tega vrinka torej sloni na realnih dejstvih, virih ali določni tradiciji in je dodana listini baš radi tega, da se dopolni v oficijelnem dokumentu, kar se je prezrlo, pozabilo zapisati vanjo, a se je pozneje izkazalo kot važno, kakor v našem slučaju razumljiva pojasnitev tako značilnega sorodstvenega razmerja Eme do cesarja. Enako nedvomen je iz istega vzroka navzlic Jakschevim dvomom datum smrti kneginje Eme II 29. junija 1045, nje bivanje v samostanu v Krki ter eksistenca nje drugega sina: »filius meus male peremptus«. Ker torej o meritorni vsebini te trditve, da je Ema II sorodnica cesarja Henrika II navzlic temu, da je pozneje vrinjena (preje se iz umljivih vzrokov raje to ni omenjalo) ne moremo dvomiti, je treba s tem dejstvom računati in ga razložiti. In to se da storiti s primerjanjem zgodovinskih razmer in dejstev okr. l. 975, ko je Ema II rojena: mati naše Eme II je brezdvomno »vidua Imma commetissa« t. j. omenjena Ema I; ta pa je menda vdova onega koroškega plemiča Askvina (tako je treba po debilu ask- in končnici -vin čitati to ime, ne Ažvin, gl. Förstmann, Altdisches Namenbuch str. 147), ki je bil v uporabi bavarskega vojvode Henrika Prepirljivca proti njegovemu bratranču cesarju Otonu II v letih 974—976, torej baš v dobi ko se omenja vdova Ema I l. 975, obsojen na smrt kot pristaš upornikov (Giesebrecht Gesch. d. deutsch. Kaiserzeit, Otto II, str. 576, enako Riezler, Gesch. Bayerns), ker je le na ta način mogoče razložiti sorodstvo onega Askvina z našo Ema II, ki je v listini iz l. 1043 (Jaksch. Mon. Car. I str. 59) imenovan »consanguineus eius Aschuin« in je objednem prednik Celjanov, ki veže Ema in rod Celjskih

Ker more Ema II biti neptis cesarja Henrika II le nelegitimnim potom, je to mogoče tako, da je nelegitimna hči Eme I kot vdove in kakega krvnega sorodnika cesarjevega. »Consanguineus« cesarja Henrika II pa se imenuje izmed veleplemičev tega časa rod takozvanih Ariboncev (pl. Hirsch, Heinrich II zv. II 35 str., in Egger, Aribonen, Arch. 7, oest. Gesch. Bd 83, 1897), ki ima v sebi tudi slovensko kri, ker imenuje jeden izmed njih Dietmar svojega sina z slovenskim imenom Svetopolk (Hauthaler Salzburger Urkundenbuch, razne listine, zlasti z dne 14. febr. 932, Bd I str. 151 in op.: »Zuentibolch cum manu patris sui Dietmar«). Podrobnosti o tem bi bile preobširne, navesti je le še, da je bil ta rod s slovenskimi plemiči v svaštvi in mnogoterih zvezah in da je naša Ema II menda hči jednega teh Ariboncev, krvnega sorodnika, menda polubrata cesarjevega in slovenske plemkinje, grofice vdove Eme I in potemtakem prava neptis cesarja Henrika II. Navaja tudi tradicija, ker ima po legendi kneginja Ema II sina z imenom Hartvik, ki je poleg imen Aribon in Sighard navadno pri Ariboncih. Južnobavarsko in slovensko plemstvo zvezano v takrat ostri opoziciji proti severnonemškemu saškemu plemenu je bilo v tej dobi v ožjih prijateljskih in sorodstvenih zvezah nego smo navajeni predstavljati si iz svoje sedanje miselnosti. To pa kaže tudi, da je Emin rod moral biti zelo visokega slovenskega dinastičnega plemstva t. j. potomka slov. vojvod, ker se sicer te visoke zveze ne dajo razložiti in šele po njih postaja v mnogočem zgodovinska slika te dobe jasnejša in sploh razumljiva. To je bila doba, ko so se Bavarci s skoro stalno pomočjo Slovencev borili za svojo samostalnost in Slovence smatrali za enakovredne tovariše, prijatelje in zaveznike že izza davnih zgodovinskih dni; Slovenci pa so z njih pomočjo in v tem okviru skušali ustvariti svojo politično samostojnost: do one meje, ki je bila v danih razmerah mogoča. Zato so študije bavarske zgodovine v vseh področjih za našo zgodovino neizogibno potrebne in tvorijo v tej dobi z njo nedeljivo celoto.

Toda vrnimo se po tem ekskurzu k naši stari cerkvi na Ledini, ki jo je začela zidati ali vsaj zamislila grofica Ema I. Vidimo torej, da imata Svetopolkov in Emin rod tu svojo rodno grudo poleg Brež in Selič, do l. 898 kot zajem ali feud, od tega leta pa kot popolno last.

Cerkev, ki jo je v prvotni obliki postavila Ema II, ker se imenuje l. 1043, je precej majhna, toda izgleda prastara in kakor je mala, ima v podzemlju majhno kripto; morda je Ema II kanila izbrati si prvotno v tej kripti svoje posmrtno bivališče, ker je sicer zidanje kripe neumljivo, tem bolj, ker se zdi, da je bil takoj v bližini v Straßburgu njen rodni grad. Začudil sem se tudi točnosti, s katero so stari Slovenci označili ta kraj kot »ledino«; cerkev stoji namerč dvignjena 20 metrov nad dolino, na glavokoravni trikotni terasi, katere osnovnica se drži hribovja, ima v širini morda 200-300 korakov in nosi na nasprotnem oglu cerkev z župniščem. To je res ledina, raven travnik menda brez drevesa, ki se lepo vidna beli nad spodaj ležečo dolino počasni v temnožuboreče plitke Krke. V tej kripti je menda imela svoje grobišče Emina mati, grofica Ema I. Smo torej na pradednem, častitem mestu, mimo katerega slovenski romar ne sme iti, ne da bi se povzpел nanj in mu izkazal svoje počaščenje.

Le dva kilometra naprej po dolini pa že leži, sedaj ne na kakšnem griču nego v dolini sami, oni slavni kraj, h katere mu me je peljala pot, zibelka po njem imenovane Krške (Celovške) škofije, bazilika in grob nje ustanoviteljice, kneginje Eme II. — trg Krka (Gurk). Trg obstoja iz ene ulice ob cesti, ki pelje v tu precej ozki dolini v vzhodno-zapadni smeri, na jugu in severu je srednje visoko zeleno hribovje. Sredi trga, malo ob strani stoji impozantna 2 stolpna bazilika (slika gl. Gradnova zgod. I. zv. str. 117, 119, 121.) tudi tu, kakor v Gospe Sveti na južni strani obdana s pokopališčem. Tu je sezidala l. 1043 kneginja Ema I svoj nunski samostan s cerkvijo in ju dotirala s svojimi posestmi niti cerkev niti samostan nista dolgo obstajala: nunski samostan je bil že čez manj kot 30 let odpravljen in premenjen l. 1072 v stolni kapitelj Krške škofije, ki je postala za ohranitev slovenske narodnosti na Koroškem tako pomembna; tudi sedanja bazilika ni od Eme, nego je sezidana menda na prostoru Emine cerkve okrog 100 let pozneje, (1140—70) v znak hvaležnosti krških škofov do Eme za svojo škofijsko samostojnost. Pod cerkvjo so pa zgradili veliko 100 stolpno kripto, kakor jo je redkokje videti, in vanjo so po dogotovitvi l. 1174, torej 130 let po smrti, prenesli in kot poseben oltar namestili Emine zemske ostanke.

(Nadaljevanje sledi.)

Velika zaloga kuhinjske posode.

Hlišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. — Vsaki gospodinjki znana prvovrstna emailirana posoda znamke »Herkules«, la aluminijeva litoželezna in posteklena posoda. — Nadalje mlince za meso, orehe, kavo, mak in poper. — Tehnice za kuhinjo in mero-preizkusne za trgovce z utraži. Ribeže ravno, okroglo, polokroglo in oglate. Lopatice za ogije, pepel in smeti. Sita, deske za testo in valjarje. — Likalnike. — Razne oblike za vsakovrstno pečivo. — Kutije za špecerijo in dišave. — Kotličke in šibe za sneg. — Solnike, kangle za mleko, cedila za juho, čaj, testo in salato. — Vedrice, umivalnike in vrče. Nočne posode. Stiskalnice za ocvirke in krompir. — Samovare »Phobus« in druge vrste. — Škafekroglice in ovalne. — Lonce za kuhanje perila in perilnice. — Jedilno orodje in žlice vseh vrst. — Jedilne servise iz porcelana raznih izpeljav. — Kuhinjske garniture iz kamenine in porcelana. — Krožnike iz porcelana in kamenine. — Umivalne garniture in vse vrste steklene robe ter pletene košare in cekarje. Obče znana specialna trgovina s kuhinjsko posodo A. Vicel se nahaja sedaj samo v Gosposki ulici št. 5. XXX

Dijak učiteljskim,

želi instruirati učenca meščanske ali osnovne šole. Naslov v upravi lista.

Oddam opremljeno sobo

eni osebi. Glavni trg 4, dvorišče, desno. 3236

Cenena nalivna peresa

za šolo 8 — 14 — 18 — 20 — 50 — 60 Din. Steklena nalivna peresa 20 Din. Papirnica Novak, Gosposka ul. XXXV

Stanovanje s kuhinjo, sobo in kabinetom takoj odstopim onemu, ki mi posodi Din 5.000 proti odplačilu zmerne najemnine. Ponudbe na čevljarsko delavnico C. R. v Dravski 11. 3234

Deklica stara 15 let, pridna in poštena, išče službo k otroku in v pomoč gospodinjstvu, k poštenim roditeljem. Ponudbe na upravo pod »Poštena deklica«. 3238

Moške obleke, površnik srednje velikosti, vse v dobrem stanju prodam. Vp. čati: Cankarjeva ulica št. 1, na dvorišču prvo nadstropje. 3239

Premog Peklenica, brez smradu, žlindre in kamenja, malo pepela. Voz 38 Din franko dom. B. Guštin, Cankarjeva ul. 24. 3053

Elektroinštalacije, montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopj vsaka montažna popravila, popravila motorjev najceneje izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Gramofone nonravila precizno le mehanična delavnica JUSTIN GUŠTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Gojzerce, nepremočljive ima najceneje v zalozi Brzopotplata, Tattenbachova ul. št. 14. XXXVII.

Vzajem dva gospoda ali dijaka na hranilo in stanovanje. Naslov pove uprava »Večernika«. 3000

Amerikanski izum auto-bencin štedilca

Walter Critchlow, 1985—P Street, Wheaton, ILL. U. S. A. je dobila patent štedilca bencina za vse automobile. Ta iznajdba sloni na izrabljenosti, da teče vsak motor v vlažnih hladnih večerih lažje, kot sicer. Novi »Ford« doseže do 16 km z enim litrom goriva, stari »Ford« do 26 km: vse druge znamke dosežejo od ¼ do ½ večjo kapaciteto. 5 različnih znamk od cene 6.00 do 30.00 Dolarjev 30.00 nudijo agentom 100% — do 400% dobiček. Mr. Critchlow nastavlja povsod glavne in okrajne agente, ki lahko mesečno zaslužijo 250.00 do 1000.00.

Še danes pišite v angleškem jeziku in zahtevajte prosti vzorec za vpeljava. 3041

Vaše ime:
Naslov:
Mesto:
Dežela:

Zimske nogavice,

rokavice, pletenine ter vse druge modne potrebščine v modni trgovini

Anton Paš,

Maribor, Slovenska ul. 4.

SVEŽE KISLO ZELJE

dobite od danes naprej zopet pri

J. SIREK, nasl. JOS. SKAZA

Maribor, GLAVNI TRG, ro'ov

Naznanjem, da sem s 1. novembrom t. l.

preselil

svojo pisarno iz Cankarjeve ulice št. 1 v novo zgrajeno skladišče 3240

Cankarjeva ul. 25

UGLJENIK PEKLENICA, B. GUŠTIN. Telefon: 24-99.